

Vanjskotrgovinska razmjena i konkurentnost proizvodnje suncokreta

Grgić, Ivana

Master's thesis / Diplomski rad

2014

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of agriculture / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Poljoprivredni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:151:773994>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-22**

Sveučilište Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku

**Fakultet
agrobiotehničkih
znanosti Osijek**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek - Repository of the Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU

Ivana Grgić

Diplomski studij smjera Agroekonomika

VANJSKO-TRGOVINSKA RAZMJENA I KONKURENTNOST PROIZVODNJE

SUNCOKRETA

Diplomski rad

Osijek, 2014. godine

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU

Ivana Grgić

Diplomski studij smjera Agroekonomika

VANJSKO-TRGOVINSKA RAZMJENA I KONKURENTNOST PROIZVODNJE

SUNCOKRETA

Diplomski rad

Povjerenstvo za obranu završnog rada:

1. Doc. dr. sc. Tihana Sudarić, predsjednik
2. Izv.prof.dr. Ružica Lončarić, mentor
3. Doc.dr.sc. Igor Kralik, član

Osijek, 2014

Sadržaj

1. UVOD	1
2. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA.....	6
3. REZULTATI ISTRAŽIVANJA.....	7
3.1. Proizvodnja suncokreta u Republici Hrvatskoj	14
3.2. Proizvodnja suncokreta u svijetu.....	17
3.3. Proizvodnja suncokreta u Bosni i Hercegovini	19
3.4. Cijene suncokreta u Republici Hrvatskoj	22
4. Vanjskotrgovinska razmjena suncokreta u Republici Hrvatskoj.....	23
5. CARINE ZA SUNCOKRET	25
5.1. Zajednička carinska tarifa EU	26
6. ZAKLJUČAK	28
7. POPIS LITERATURE	29
8. SAŽETAK.....	30
9. SUMARRY	31
10. POPIS TABLICA.....	32
11. POPIS SLIKA	33
12. POPIS GRAFIKONA.....	34
TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA	35
BASIC DOCUMENTATION CARD	36

1. UVOD

Vanjskotrgovinska razmjena poljoprivredno-prehrambenih proizvoda ovisna je o domaćoj proizvodnji, razvijenosti industrije prehrambenih proizvoda, stvarnoj i potencijalnoj domaćoj potražnji, promjenama na svjetskom tržištu i sl. te je cilj Hrvatske da koristeći svoje poredbene prednosti ostvari što veći izvoz uz što manji uvoz. Međunarodna razmjena je posljedica unutarnjih zbivanja u privredi, proizvodnji i potrošnji, odnosa ponude i potražnje, viškova i manjkova roba u gospodarstvu otvorenom prema svjetskom tržištu (Kovačević i Sabolović, 2002.)

Slika 1. Suncokret

Izvor: <http://www.poljoforum.rs/viewtopic.php?f=24&t=2004&start=30>

U svijetu suncokret je jedna od četiri najznačajnije uljarice što govore i zasijane površine od preko 25 milijuna hektara, sa tendencijom daljnjeg povećanja. Suncokret potječe iz Amerike (Meksiko, Peru). Najprije je uzgajan kao ukrasna biljka, sjeme je korišteno za prehranu ptica, a ljudi su jeli jezgru iz sjemena. 1840. godine je prvi puta dobiveno ulje iz suncokreta. Sjeme suncokreta sadrži 46-54 % ulja.

Iako suncokret klija kod nižih temperatura, sjetvu treba započeti kad se sjetveni sloj ugrije na oko 8°C, a to je u početku travnja. Ranijom sjetvom riskiramo dugo klijanje i nicanje i prorijeđen sklop. Kasnija sjetva dovodi do promjene duljine dana, kakvoće i intenziteta osvjetljenja, produljenja vegetacije i slabijeg korištenja zimske vode što utječe na smanjenje priroda i postotak ulja. Suncokret sijemo sijačicama u redove na razmak između redova 70 cm, a razmak u redu ovisi o gustoći sklopa i obično je 25 do 30 cm. Količina sjemena ovisi o klijavosti i čistoći sjemena, masi 1000 zrna i gustoći sklopa, a najčešće je potrebno 4 do 6 kg/ha.

Slika 2. Sjemenke suncokreta

Izvor: <http://www.narodnilijek.com/web/sjemenke-suncokreta/>

Suncokret oblikuje veliku masu korijena i nadzemnih organa, pa treba puno hraniva. Velika količina dušika izaziva bujan porast, produžava vegetaciju, smanjuje prirodu i postotak ulja, a povećava osjetljivost na bolesti. Treba osigurati dovoljno dušika jer on utječe na rast i razvoj, na fotosintetski potencijal biljke i fotosintezu. Foster i kalij također imaju veliku važnost u hranidbi suncokreta. Veća važnost pridaje se gnojidbi fosforom, jer suncokret jako dobro koristi kalij iz tla. Fosfor je važan za fiziološke i biokemijske procese u biljci, važan je za oblikovanje generativnih organa, cvatnju, oplodnju i oblikovanje priroda, značajno utječe na sintezu ulja i nakupljanje bjelančevina. I kalij je važan za rast i razvoj suncokreta i sintezu ulja. Količine hraniva ovise o plodnosti tla i planiranom prirod. Na osrednje plodnim tlima treba osigurati oko 100 kg N/ha, oko 120 kg P₂O₅/ha i 140 kg K₂O. Na siromašnijim tlima te količine treba pojačati, a na plodnijim smanjiti.

Ako je sjetva obavljena u suho vrijeme, treba obaviti valjanje. Na tlima slabije plodnosti, s većim postotnim udjelom čestica praha, lakše se i češće oblikuje pokorica, koju treba pravodobno uništiti laganim ili rotacijskim drljačama. Drlja se poprijeko na pravac sjetve, kada je tlo dovoljno prosušeno da zupci drljače rahle tlo. Drljanje je preporučljivo u fazi početka klijanja. Ako je klijanje produljeno, postoji opasnost da oštetimo klice i prorijedimo sklop. Suzbijanje korova možemo izvesti plijevljenjem, okopavanjem i kultiviranjem. Za okopavanje i plijevljenje treba puno radne snage pa se na velikim površinama to može teško pravodobno i dobro obaviti. Kultiviranje se na dobrim tlima, uz primjenu herbicida, može ispustiti, ali ako ne primjenjujemo herbicide, pravodobnim višekratnim kultiviranjem možemo korove između redova potpuno uništiti, a u redu obaviti plijevljenje i okopavanje. Treba naglasiti da se kultiviranje mora izvesti poslije kiše, kad se tlo dovoljno prosuši, pa radna tijela kultivatora dobro rahle tlo i uništavaju korove. Niti na prevlažnim niti na presuhim tlima kultivator ne može kvalitetno raditi. Da bi kultiviranjem mogli uništiti korove, moramo ga izvesti u fazi ranijeg razvoja korova. Čim korovi ojačaju imaju, imaju dublji korijenov sustav, a stabljika im postaje žilava pa bježi između radnih tijela kultivatora. Rotacijski kultivatori su znatno bolji i djelotvorniji. Ako su tla loših fizikalnih svojstava treba poslije kiše pravodobno obaviti kultiviranje iako nema korova jer ćemo smanjiti isparavanje vode iz tla, omogućiti prodor zraka u tlo, a prema potrebi obaviti prihranjivanje. Za suzbijanje korova u suncokretu postoji velik broj herbicida. Njihova djelotvornost ovisi o tome jesmo li odabrali najbolje herbicide.

Slika 3. Suncokret

Izvor: <http://www.poljoforum.rs/viewtopic.php?f=24&t=2004&start=30>

Suncokret dozrijeva krajem kolovoza i početkom rujna. Sazrijevanje suncokreta teče sporo, glavice ostaju male ili više zelene, sjeme ima povećan sadržaj vode, a na glavici neizjednačeno dozrijeva pa mogu nastati veliki gubici. Ptice prave veliku štetu, jer jedu sjeme. Ako žetvu obavljamo kombajnom, treba žeti prije nego se sjeme počne osipati, to jest kad donji dio glavice posmeđi. Kombajnu se daje adapter za suncokret, a treba podesiti razmak oblovinu i bubnja, brzinu okretanja i vjetar. Heder kombajna diže se do ispod glavica suncokreta, pa se tako zahvaća manje stabljike. Ručna sjetva obavlja se sječom glava, koje se mogu sušiti na vlastitoj stabljici ili se više glavica nabode na jednu stabljiku, pa ih se ostavi tako da se osuše, ali valja paziti da vršidbu obavimo prije nego se sjeme počne osipati ili ptice počnu praviti veće štete. Sjeme suncokreta treba sušiti ispod 10% vode, a još je bolje postotak vode smanjiti na oko 8 %, jer sjeme ima puno ulja i kvari se. Prirodi su suncokreta 2 do 3 tone, ali je proizvodni potencijal znatno veći, pa je moguće ostvariti znatno veće prirode (Gagro, 1998.).

Suncokret ima veliku važnost za proizvodnju ulja. Sjeme suncokreta sadrži oko 50 % ulja, oko 20 % bjelančevina, oko 20 % ugljikohidrata, te manju količinu drugih korisnih sastojaka. Ulje suncokreta fino je i jako dobro za prehranu ljudi. Ima puno nezasićenih masnih kiselina, a u ulju se nalaze vitamini A,D,E i K. Suncokretovo ulje se polusušivo. Od suncokretova ulja proizvode se margarin, stearin, sapun, farmaceutski proizvodi, boje, lakovi i drugi proizvodi. Nakon cijedenja ulja iz sjemena ostaju uljane pogače, a nakon ekstrakcije sačma, u kojoj ima više od 30 % biološki vrlo vrijednih bjelančevina, više od 20 % ugljikohidrata, minerala, vitamina i drugih sastojaka, pa je njihova hranjiva vrijednost velika i koristi se za proizvodnju koncentrirane stočne hrane. Pogača i sačma koristi se za prehranu ljudi.

Slika 4. Pekarski proizvodi od suncokreta

Izvor: http://pinova.hr/hr_HR/baza-znanja/ratarstvo/suncokret/rentabilnost-proizvodnje-suncokreta

Glave suncokreta imaju puno hranjivih tvari pa se mogu koristiti za prehranu domaćih životinja. Suncokret služi za proizvodnju kvalitetne zelene mase za siliranje. Suncokret je stranooplodan, pelud prenose insekti, među njima pčele, pa je dobra pčelinja paša.

Slika 5. Suncokretovo ulje

Izvor: http://sirovahrana.hr/clanak/suncokretovo_ulje-168

Agrotehnička je važnost suncokreta velika jer se proizvodi na većim površinama, pa je važan za plodored. Dobra je pretkultura jer tlo ostavlja plodno i čisto od korova, relativno rano se žanje, pa ima dovoljno vremena za obradu tla i sjetvu iduće kulture, posebno za ozime žitarice, za koje inače nemamo dovoljno dobrih pretkultura. Možemo ga uzgajati kao uljani ili proteinski te kao glavni, naknadni i postrni usjev.

Zvijezda je najveći proizvođač jestivih ulja i jedini proizvođač margarina i majoneza te delikatesnih proizvoda na bazi majoneze. Oni proizvode rafinirano ulje koje se najviše koristi za kuhanje, pečenje, prženje, kao i za pripremu svih vrsta hladnih jela, a glavna je sirovina u proizvodnji majoneza i margarina. Zatim IPK Tvornica ulja Čepind.d. koja prerađuje 150.000t sirovine godišnje, odnosno 30.000 t rafiniranog ulja na godinu.

2. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Cilj istraživanja bio je istražiti elemente vanjskotrgovinske razmjene suncokreta, prikazati rezultate istraživanja o proizvodnji suncokreta, uvozu, izvozu, prinosu i carine.

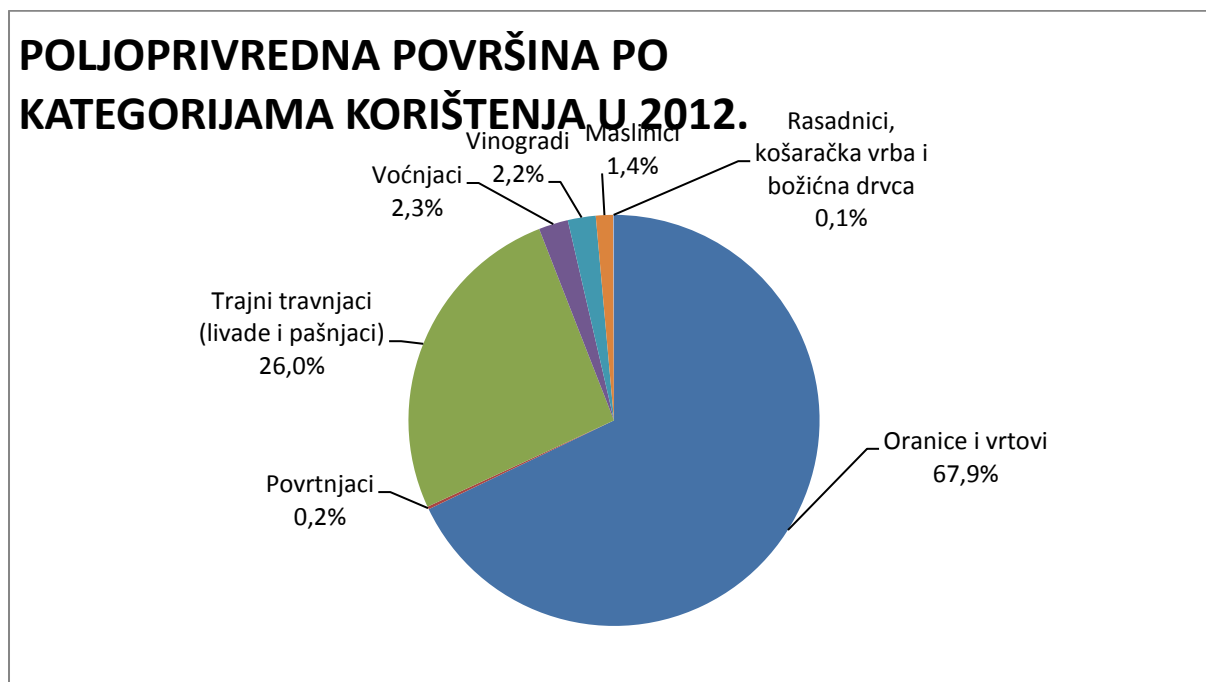
Metode rada za ispunjavanje postavljenog cilja upotrijebljena je recentna odnosna literatura, a analiza i obrada statističkih podataka o čimbenicima vanjske trgovine (proizvodnja, prinosi, površine, cijene, uvoz, izvoz) kao i izvadak iz carinske tarife za dotične proizvode dobiveni su iz baze podataka FAO i Carinske tarife.

3. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

U analizi vanjskotrgovinske razmjene prikazani su podaci za suncokret za Republiku Hrvatsku i ostale proizvođače u svijetu. Također, prikazani su i podaci o proizvodnji suncokreta u desetogodišnjem razdoblju za Republiku Hrvatsku. Prikazan je i prinos suncokreta i veličine zasađenih površina za Hrvatsku. Uspoređen je i uvoz i izvoz izrađen količinski i vrijednosno, te su izražene i carine za suncokret.

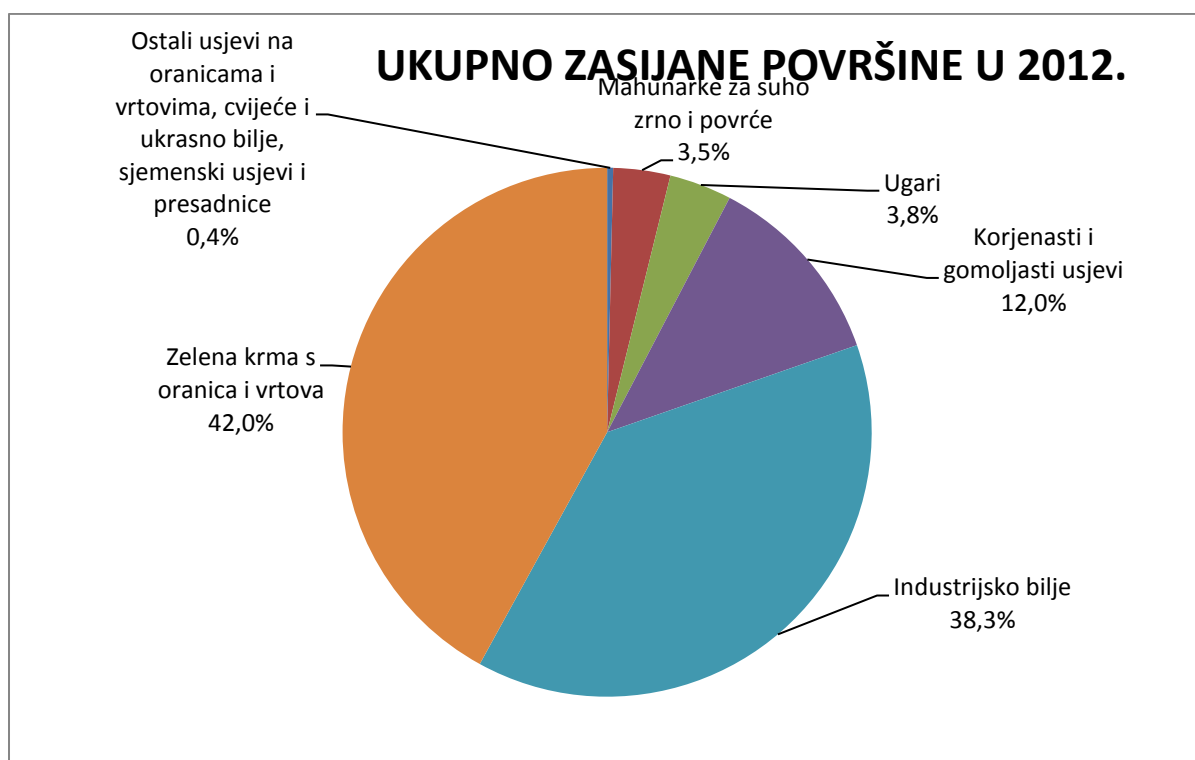
Oranice i vrtovi zauzimaju najviše površina, oko 67,9%, zatim tajni travnjaci oko 26%. Poljoprivredne površine se sve više smanjuju. Uzroci su tome različiti, npr. erozija (odnošenje tla vodom, vjetrom, itd.), urbanizacija (širenje naselja, gradova, komunikacijskih puteva, igrališta, parkova itd.). Zbog različitih razloga ne obrađuju se površine koje su prikladne za obradu. Sve to ugrožava proizvodnju dovoljne količine hrane za sve više stanovnika na našoj planeti. Nastoji se na postojećim površinama proizvesti što više i kvalitetnije hrane. Povećanoj i poboljšanoj proizvodnji hrane isprečuje se niz čimbenika na koje ne možemo utjecati ili je pak utjecaj na njih teži ili lakši; takvi su čimbenici: klima, tlo, bolesti i štetnici, svojstva kulturnih biljaka, ekonomski čimbenici itd. (Gagro M.,1998.)

Grafikon 1. Poljoprivredna površina po kategorijama korištenja u 2012. godini

Izvor: http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/ljetopis/2012/sljh2012.pdf

Grafikon 2. Ukupno zasijane površine u 2012. godini

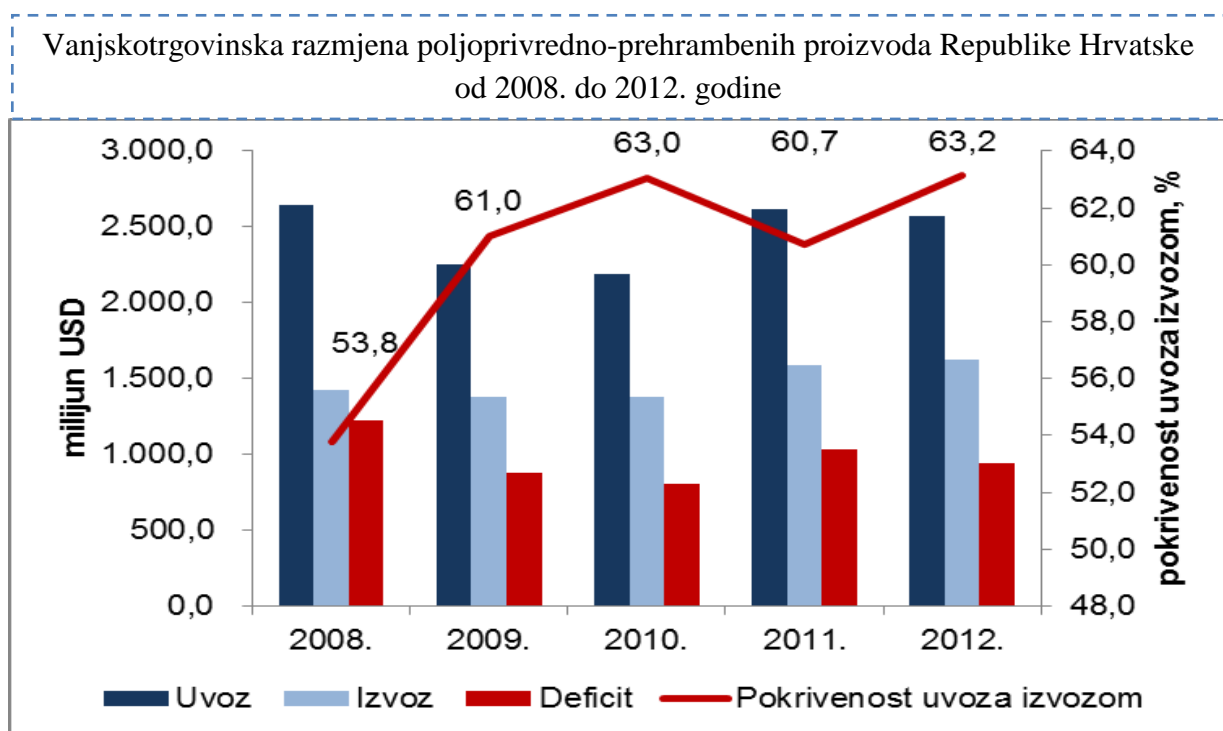

Izvor: http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/ljetopis/2012/sljh2012.pdf

U ukupnom zasijanim površinama u 2012. godini najviše je bilo zelene krme sa oranica i vrtova 42,0 %, zatim industrijsko bilje zauzima oko 38,3% u ukupno zasijanim površinama, među kojima je i suncokret. Korjenasti i gomoljasti usjevi 12,0 %, ugari 3,8 %, mahunarke za suho zrno i povrće 3,5 % i ostali usjevi na oranicama i vrtovima, cvijeće i ukrasno bilje, sjemenski usjevi i presadnice 0,4 %.

U 2012. godini uvezeno je poljoprivredno-prehrambenih proizvoda u vrijednosti od 2.567,3 milijuna američkih dolara, a izvezeno je poljoprivredno-prehrambenih proizvoda u vrijednosti od 1.621,5 milijuna američkih dolara, čime je ostvaren deficit od 945,8 milijuna američkih dolara. U ukupnoj bilanci robne razmjene RH, bilanca vanjskotrgovinske razmjene poljoprivredno-prehrambenih proizvoda u 2012. godini činila je 11,2 %. Premda nije riječ o visokom udjelu poljoprivrede u ukupnoj vrijednosti robnog deficita, uočava se da je u 2012. godini nastavljen trend rasta udjela deficita razmjene poljoprivredno-prehrambenih proizvoda u deficitu ukupne robne razmjene iz prethodne godine te je zabilježen najveći godišnji udio od 2000. godine. Povećanje udjela deficita razmjene poljoprivredno-prehrambenih proizvoda u ukupnom deficitu uzrokovano je smanjenjem uvoza industrijskih proizvoda zbog gospodarske krize. Pokrivenost uvoza izvozom poljoprivredno-prehrambenih proizvoda u 2012. godini iznosila je 63,2 % i veća je od pokrivenosti uvoza izvozom za ostale proizvode vanjskotrgovinske razmjene.

Grafikon 3. Vanjskotrgovinska razmjena poljoprivredno-prehrambenih proizvoda Republike Hrvatske od 2008. do 2012. godine

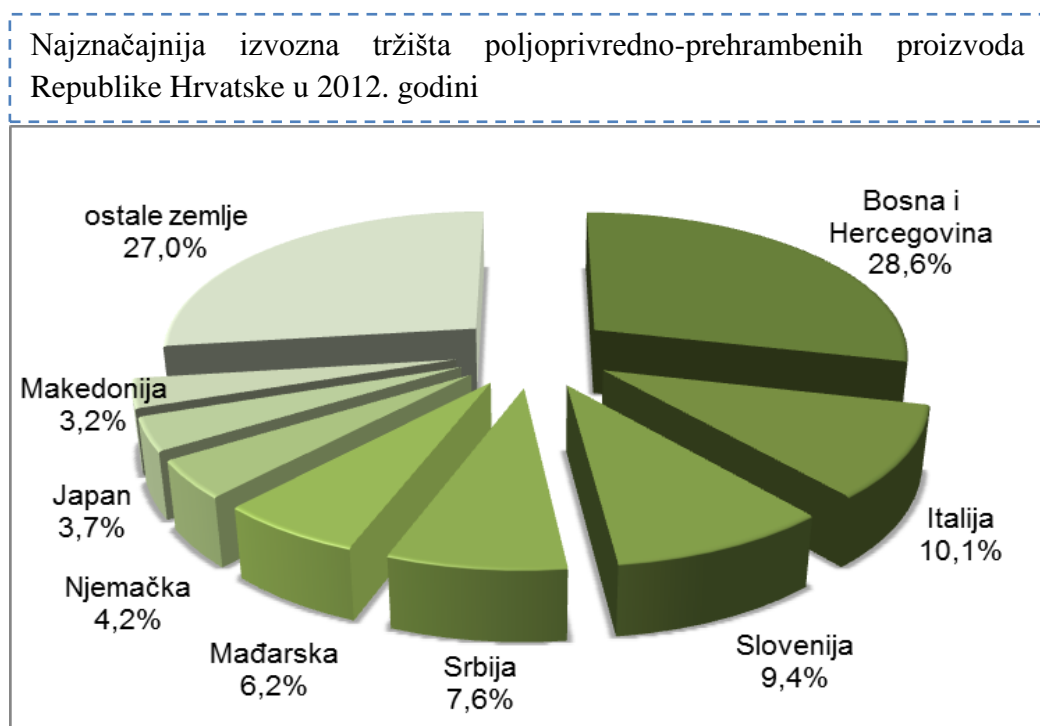

Izvor: <http://www.mps.hr/default.aspx?id=9567>

U odnosu na prethodnu 2011. godinu, u 2012. godini izvoz poljoprivredno-prehrambenih proizvoda, iskazano količinski, porastao je 22 %, a vrijednosno samo 2 %. Promatrano u istom razdoblju, uvoz poljoprivredno-prehrambenih proizvoda iskazano količinski manji je 10 %, a vrijednosno 2 %. Deficit razmjene poljoprivredno-prehrambenih proizvoda u istom je razdoblju smanjen 8 %.

Najviše poljoprivredno-prehrambenih proizvoda izvezli smo u Bosnu i Hercegovinu (vrijednost izvoza RH u Bosnu i Hercegovinu tijekom 2012. godini iznosila je 464 milijuna američkih dolara i u ukupnom izvozu čini 28,6 %), Italiju (vrijednost izvoza RH u Italiju u 2012. godini iznosila je 163 milijuna američkih dolara i u ukupnom izvozu čini 10,1 %), Sloveniju (vrijednost izvoza RH u Sloveniju u 2012. godini iznosila je 152 milijuna američkih dolara i u ukupnom izvozu čini 9,4 %), Srbiju (vrijednost izvoza RH u Srbiju u 2012. godini iznosila je 123 milijuna američkih dolara i u ukupnom izvozu čini 7,6 %) i Mađarsku (vrijednost izvoza RH u Mađarsku u 2012. godini iznosila je 101 milijun američkih dolara i u ukupnom izvozu čini 6,2 %).

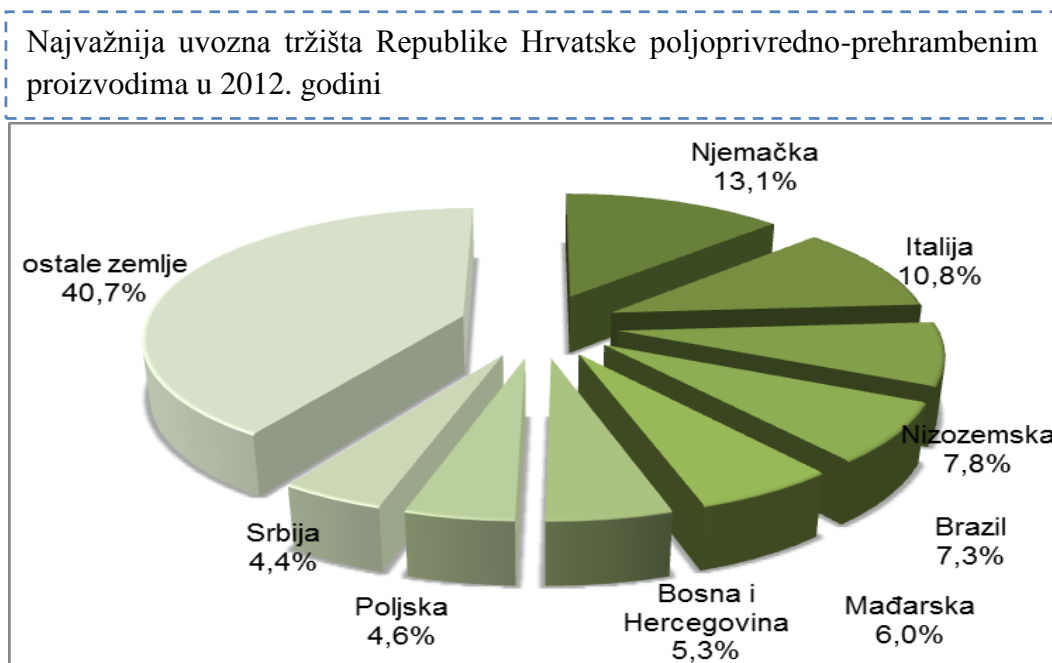
Grafikon 4. Najznačajnija izvozna tržišta poljoprivredno-prehrambenih proizvoda Republike Hrvatske u 2012. godini

Izvor: <http://www.mps.hr/default.aspx?id=9567>

U grafikonu broj 5. možemo vidjeti najvažnija uvozna tržišta Republike Hrvatske poljoprivredno-prehrambenim proizvodima u 2012. godini. U toj se godini najviše poljoprivredno-prehrambenih proizvoda uvezilo iz: Njemačke (vrijednost uvoza iz Njemačke u RH u 2012. godini iznosila je 337 milijuna američkih dolara i u ukupnom uvozu čini 13,1 %), Italije (vrijednost uvoza iz Italije u RH u 2012. godini iznosila je 277 milijuna američkih dolara i u ukupnom uvozu čini 10,8 %), Nizozemske (vrijednost uvoza iz Nizozemske u RH u 2012. godini iznosila je 199 milijuna američkih dolara i u ukupnom uvozu čini 7,8 %), Brazila (vrijednost uvoza iz Brazila u RH u 2012. godini iznosila je 188 milijuna američkih dolara i u ukupnom uvozu čini 7,3 %) i Mađarske (vrijednost uvoza iz Mađarske u RH u 2012. godini iznosila je 155 milijuna američkih dolara i u ukupnom uvozu čini 6 %). Među deset najvažnijih uvoznih tržišta poljoprivredno-prehrambenih proizvoda RH bili su Bosna i Hercegovina, Poljska, Srbija, Austrija i Slovenija. Vrijednost uvoza iz navedenih zemalja činila je 67 % ukupne vrijednosti uvoza poljoprivredno-prehrambenih proizvoda u RH.

Grafikon 5. Najvažnija uvozna tržišta Republike Hrvatske poljoprivredno-prehrambenim proizvodima u 2012. godini

Izvor: <http://www.mps.hr/default.aspx?id=9567>

Tablica 1. 20 najznačajnijih proizvedenih proizvoda u RH u 2012. godini

	KULTURA	PROIZVODNJA (\$1000)	PROIZVODNJA (MT)
1.	MLJEKO	245280	786000
2.	PŠENICA	127753	999681
3.	GROŽĐE	104892	183500
4.	SVINJSKO MESO	94381	61396
5.	KUKURUZ	61831	1297590
6.	ŠEĆERNA REPA	41293	960000
7.	PILEĆE MESO	40847	28676
8.	MASLINE	40756	50900
9.	GOVEĐE MESO	33667	12463
10.	JAJA	29112	35100
11.	SOJA	25740	96000
12.	SUNCOKRET	23631	89800
13.	KRUMPIR	21473	151278
14.	DUHAN	18795	11800
15.	JABUKE	17932	42400
16.	MANDARINE, NARANČE	12549	50800
17.	RAJČICA	9394	25418
18.	ŠLJIVE	8701	14580
19.	VIŠNJE	8263	6500
20.	TURSKO AUTOHTONO PUREĆE MESO	7555	5781

Izvor: faostat.org

U 2012. godini najviše se je proizvelo mlijeka, pšenice, grožđa, svinjskog mesa i kukuruza. Suncokret se nalazi na 12. mjestu proizvedeno je 23 631 tisuća dolara.

Tablica 2. 10 najznačajnijih proizvoda za izvoz 2011. godine

	Proizvod	Količina (t)
1.	Šećer	181902
2.	Kukuruz	165114
3.	Pšenica	108720
4.	Bezalkoholna pića	101841
5.	Suncokret	55909
6.	Voda, led	54891
7.	Soja	54701
8.	Pivo od ječma	51139
9.	Namirnice potrebne za pripremu hrane	49272
10.	Uljana repica	36649

Izvor: faostat.org

Najznačajniji proizvodi za izvoz u 2011. godini bili su šećer 181 902 tone, kukuruz 165 114 tona, pšenica 108 720 tona. Suncokret se nalazi na 5 mjestu 55 909 tona. U odnosu na prva tri proizvoda vidimo da je količina suncokreta znatno niža.

Izvoz je jedna od glavnih zadaća svake poljoprivrede. Izvozom se treba ostvariti što je moguće veći devizni priljev kojim bi se financirao uvoz poljoprivrednih i ostalih proizvoda. Republika Hrvatska pripada među zemlje koje imaju nizak dohodak po stanovniku i relativno veliko značenje poljoprivrede u sveukupnom gospodarstvu (Grahovac, 2000.).

3.1. Proizvodnja suncokreta u Republici Hrvatskoj

Suncokret, kako ga zovu, cvijet sunca ili trava sunca, kao kultura nema dugu tradiciju u našoj zemlji i kao kultura je novijeg datuma. Porijeklo mu je iz Amerike odakle je prenesen u Europu i to najprije u Španjolsku, a zatim u ostale europske zemlje. U našu zemlju suncokret je stigao iz Austrije u isto vrijeme kao i u druge europske zemlje. Proizvodnja je išla sporo i tek izgradnjom tvornica ulja u Zagrebu i Čepinu 1934. Godine suncokret u našoj zemlji, kao kultura, postupno dobiva veći značaj (Vratarić i sur., 2004.).

Tablica 3. Zasađene površine suncokreta u RH 2003.-2012.godine

Godina	Zasađene površine u RH (ha)
2003.	28211
2004.	28381
2005.	49769
2006.	35308
2007.	20615
2008.	38631
2009.	27366
2010.	26412
2011.	30041
2012.	33500

Izvor: faostat.org

U Hrvatskoj je prema zasijanim površinama koje variraju od 20 615 do 49 769 ha, suncokret najvažnija industrijska kultura. Suncokret se uglavnom uzgaja u istočnoj Slavoniji i Baranji gdje postoje povoljni ekološki uvjeti za stabilnu proizvodnju i visoke prinose.

Tablica 4. Prinosi suncokreta u RH 2003.-2012.godine

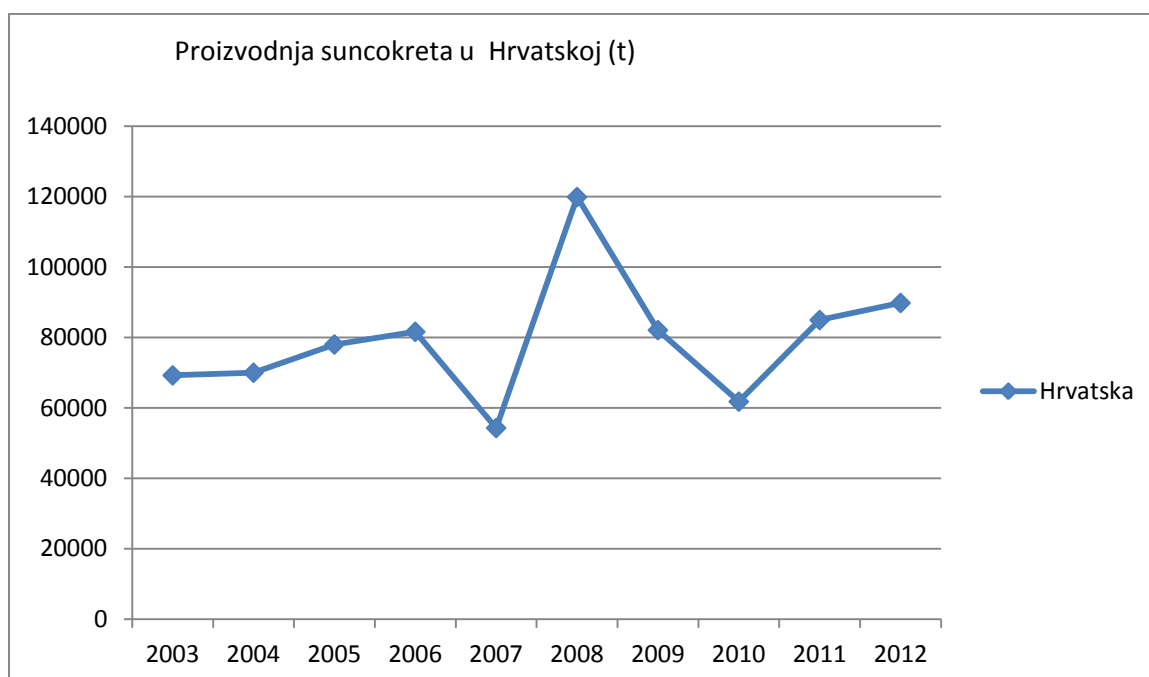
Godina	Prinos u t/ha
2003.	2,4548
2004.	2,4664
2005.	1,5674
2006.	2,3115
2007.	2,6342
2008.	3,103
2009.	3
2010.	2,3394
2011.	2,8281
2012.	2,6806

Izvor: faostat.org

Prosječan prinos sjemena iznosi 2,31 do 3,10 t/ha što je na razini ili više od prinosa koji se postižu u nama susjednim državama. Iz tablice možemo zaključiti da je najveći prinos bio 2008. godine 3,103 t/ha, najmanji 1,5674 t/ha 2005. godine.

Prinos suncokreta jednostavnim se rječnikom računa u ulju, a s obzirom na to da je otkup ovog zrna standardiziran na sadržaj ulja, postotak ulja u jezgri u konačnici limitira otkupnu cijenu pa ona može biti viša ili niža. I prinos i postotak ulja u jezgri najvećim dijelom ovise o provedenoj agrotehnici.

Grafikon 6. Proizvodnja suncokreta u Hrvatskoj od 2002. do 2012.godine

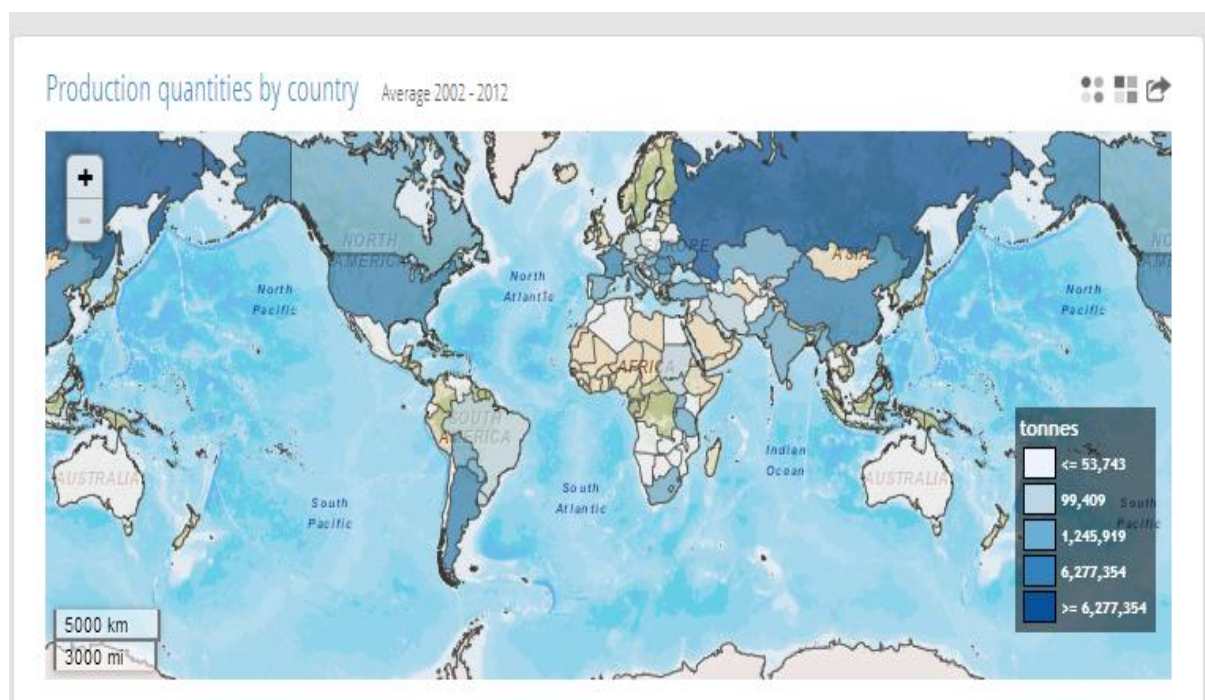
Izvor: <http://faostat3.fao.org/faostat-gateway/go/to/browse/Q/QC/E>

Možemo zaključiti da je proizvodnja od 2003.-2006.godine bila u porastu, zatim se je u 2007.godini smanjila na 54,303.00 t, zatim u 2008.godini bilježimo porast proizvodnje na 119,872.00 t, te nakon toga opada do 2010.godine, te zatim opet raste i u 2012.godini iznosi 89,800.00 t. Sadašnja proizvodnja suncokreta prema podacima za 2002.godinu je na 26 835 ha, a postignuti su urodi zrna od 2,35 t/ha. Ova proizvodnja nije dovoljna za podmirenje potreba sirovinom za uljarske industrije u zemlji. Povećanje ove proizvodnje je moguće, ali je vrlo složeno i povezano s mnogo limitirajućih činitelja za pomake i unapređenje ove proizvodnje.

3.2. Proizvodnja suncokreta u svijetu

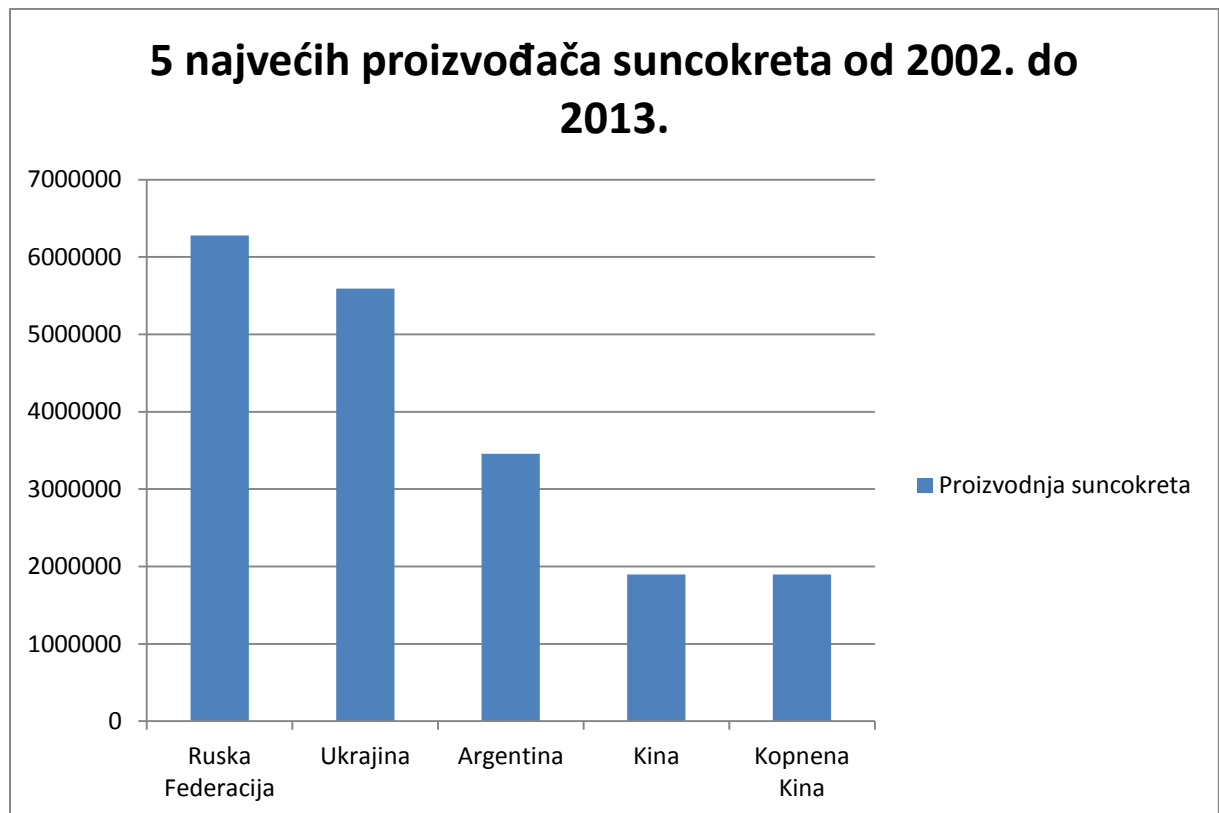
Suncokret se uzgaja u svijetu uglavnom kao uljna kultura. Prema Faostat podacima u svijetu se uzgaja na 23,7 milijuna hektara. Najveće površine pod ovom kulturom nalaze se u Ruskoj Federaciji, zatim Ukrajini, Argentini i Indiji (Slika 6.). Prosječan prinos sjemena u svijetu iznosi 1,33 t/ha, a u Europi 1,40 t/ha. Najveći prinos sjemena (2,40 t/ha) ostvaruje se u Francuskoj, a visoki prinosi se postižu i u Mađarskoj, Kini i Turskoj. Proizvodnja suncokreta u svijetu iznosi 31,5 milijuna tona. Najveći proizvođači suncokreta u svijetu su Ruska Federacija s proizvodnjom od 6,3 milijuna tona ili 20,0 %, Ukrajina 5,8 milijuna tona ili 18,5 % i Argentina 3,3 milijuna tona ili 10,5 % svjetske proizvodnje. Najveći izvoznici sirovog suncokretova ulja su Ukrajina i Argentina (Pospišil, 2013.). U svijetu suncokret je jedna od četiri najznačajnije uljarice.

Slika 6. Proizvodnja suncokreta u Svijetu 2003.-2012. godine

Izvor: <http://faostat3.fao.org/faostat-gateway/go/to/browse/Q/QC/E>

Grafikon 7. 5 najvećih proizvođača suncokreta u Svijetu

Izvor: <http://faostat3.fao.org/faostat-gateway/go/to/browse/Q/QC/E>

Najveći svjetski proizvođači suncokreta su Ruska Federacija, Ukrajina, Argentina i Kina.

Najveća proizvodnja zabilježena je u Ruskoj Federaciji 6,900,049.91 tona, zatim u Ukrajini 6,298,080.00 tona, u Argentini 3,387,767.73 tona, te u Kini 1,938.138.27 tona, u Kopnenoj Kini 1,938.138.27 tona.

3.3. Proizvodnja suncokreta u Bosni i Hercegovini

Proizvodnja suncokreta na poljima Bosne i Hercegovine se veže uz 30-te godine prošlog stoljeća. Ako se analizira period zadnjih tridesetak godina može se zaključiti da su površine pod suncokretom u Bosni i Hercegovini zanemarivo male, te da je kultura neopravdano zanemarena u plodoredu. Naime, agroekološki uvjeti ukazuju da se na ovim prostorima suncokret može uspješno proizvoditi. U tablici broj 5. prikazane su zasađene površine pod suncokretom u Bosni i Hercegovini u desetogodišnjem razdoblju od 2003. do 2012. godine.

Tablica 5. Zasađene površine u Bosni i Hercegovini 2003.-2012.

Godina	Zasađene površine u BiH (ha)
2003.	160
2004.	239
2005.	215
2006.	356
2007.	226
2008.	250
2009.	206
2010.	441
2011.	286
2012.	349

Izvor: faostat.org

Najviše zasađenih površina bilo je 2010.godine 441 ha, a najmanje 2003. Godine 160 ha.

U usporedbi sa Republikom Hrvatskom kada je 2010.godine zasađeno 26412 ha, a 2003. godine 28211 ha znatno su u zaostatku u odnosu na nas.

U tablici broj 6. možemo vidjeti prinose suncokreta u Bosni i Hercegovini. Najviši prinos ostvaren je 2011.godine 1.549 t/ha, a najmanji je ostvaren 2005.godine 0.4605 t/ha.

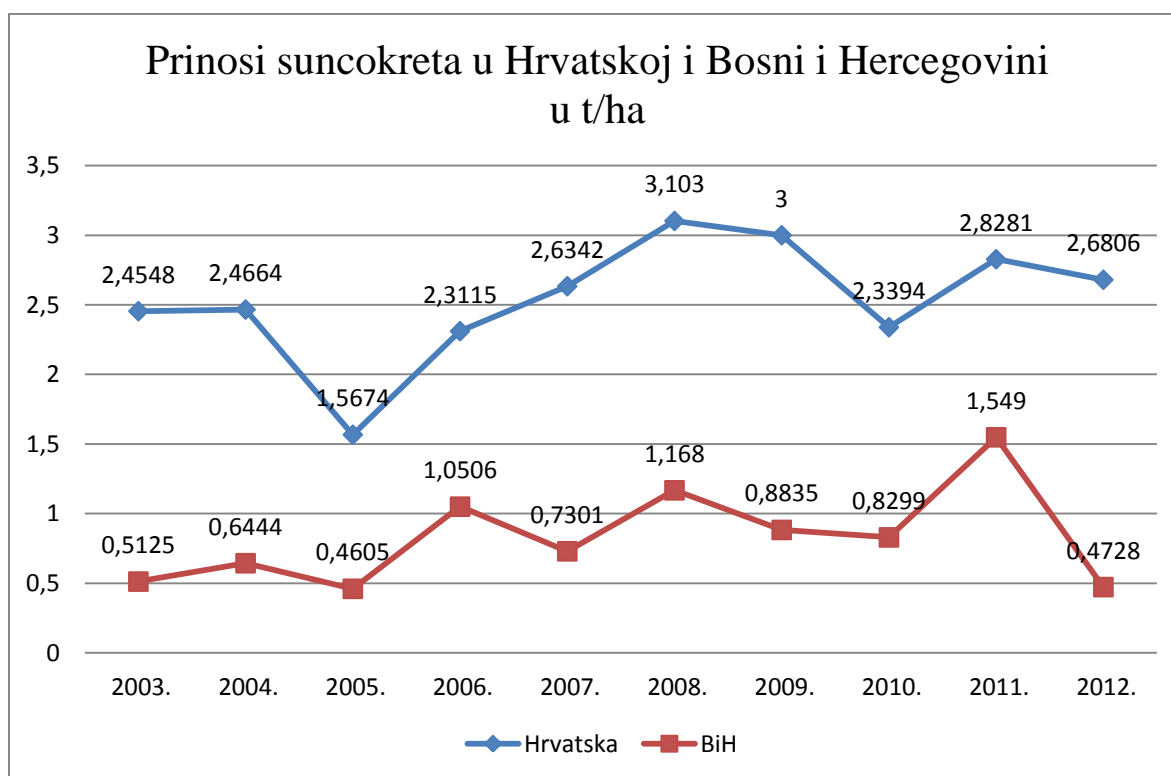
Tablica 6. Prinos suncokreta u Bosni i Hercegovini od 2003.2013.godine

Godina	Prinosi u BiH (t/ha)
2003.	0.5125
2004.	0.6444
2005.	0.4605
2006.	1.0506
2007.	0.7301
2008.	1.168
2009.	0.8835
2010.	0.8299
2011.	1.549
2012.	0.4728

Izvor: faostat.org

Usporedba prinosa suncokreta u Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj prikazana je u grafikonu broj 8. gdje su prikazani prinosi suncokreta, u desetogodišnjem razdoblju od 2003. do 2012. godine, obje zemlje. Iz grafikona možemo vidjeti kako je Bosna i Hercegovina tijekom cijelog razdoblja imala znatno niže prinose od nas. U 2005. godini Bosna i Hercegovina imala je najniži prinos 0.4605 t/ha, dok je u Hrvatskoj tada prinos iznosio 1.5674 t/ha. Prinosi suncokreta u Bosni i Hercegovini iz godine u godinu variraju, dok u Hrvatskoj od 2003.-2005.godine prinos opada nakon toga raste do 2008. godine kada iznosi 3.103 t/ha, nakon toga opada do 2010.godine kada iznosi 2.3394 t/ha, te opet raste i u 2011.godini opada.

Grafikon 8. Prinosi suncokreta u Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj od 2003.-2012.godine

Izvor: <http://faostat.fao.org/site/291/default.aspx>

Iz grafikona možemo zaključiti da Bosna i Hercegovina znatno zaostaje za prinosima suncokreta od Hrvatske, te da je tijekom cijelog razdoblja Bosna i Hercegovina ostvaruje znatno niže prinose od Hrvatske.

3.4. Cijene suncokreta u Republici Hrvatskoj

Cijene suncokreta u sljedećim tablicama izračunate su prema proizvodnji suncokreta, odnosno prema metodologiji, te se razlikuju u odnosu na hrvatske otkupne cijene.

U tablici broj 7 prikazane su cijene suncokreta za desetogodišnje razdoblje od 2002. Do 2011.godine. Cijene su prikazane u američkim dolarima za tonu suncokreta. Najviša cijena suncokreta bila je 2007.godine iznosila je 519.2 USD/t, a najniža cijena 2002.godine i iznosila je 201.9 USD/t. U razdoblju od 2002.-2004. dolazi do postepenog povećanja cijena do 257.3 USD/t, nakon čega u 2006.opada, te u 2007.bilježimo porast na 519.2 USD/t, te sljedeće godine opet opada do 2010. godine kada cijena iznosi 451.7 te ista ostaje 2011. godine.

Tablica 7. Cijene suncokreta u RH 2002.-2011.godine

God.	Cijena (US/t) (USD)
2002.	201.9
2003.	218.4
2004.	257.3
2005.	223.2
2006.	236.8
2007.	519.2
2008.	461.2
2009.	298.1
2010.	451.7
2011.	474.7

Izvor: faostat.org

4. Vanjskotrgovinska razmjena suncokreta u Republici Hrvatskoj

Vanjskotrgovinska razmjena poljoprivredno-prehrambenih proizvoda ovisna je o domaćoj proizvodnji, razvijenosti industrije prehrambenih proizvoda, stvarnoj i potencijalnoj domaćoj potražnji, promjenama na svjetskom tržištu i sl. te je cilj Hrvatske da koristeći svoje poredbene prednosti ostvari što veći izvoz uz što manji uvoz. Ukupan uvoz i vrijednost uvoza suncokreta za Republiku Hrvatsku prikazan je u tablici broj 10. za razdoblje od 2002. do 2012. godine. Najmanje suncokreta uvezeno je 2011. godine u iznosu od 763 tone u vrijednosti 2185 tisuće dolara, a najviše 2007. godine i to 22445 tona u vrijednosti 13127 tisuće dolara. Od 2003. godine vidimo da količina uvoza opada od 2003.-2005.godine, nakon toga opet pada, u 2006. raste do 2007. kada je najviše suncokreta uvezeno te nakon toga opada i u 2011.godini iznosi 763 tone, odnosno 2185 tisuća dolara.

Tablica 8. Količina i vrijednost uvoza suncokreta 2002.-2011.godine

God.	Količina uvoza (t)	Vrijednost uvoza (000 \$)
2002.	16294	5393
2003.	7942	3416
2004.	2097	1675
2005.	3965	3346
2006.	9621	4848
2007.	22445	13127
2008.	6191	5511
2009.	1230	2507
2010.	839	2332
2011.	763	2185

Izvor: faostat.org

Tablica 9. Količina i vrijednost izvoza suncokreta 2002.-2011.godine

God.	Količina izvoza (t)	Vrijednost izvoza (000 \$)
2002.	6869	1681
2003.	12669	3382
2004.	25242	7533
2005.	23401	6521
2006.	21057	5999
2007.	17887	12109
2008.	36703	17094
2009.	46862	17022
2010.	27950	14000
2011.	55909	27658

Izvor: faostat.org

Iz tablice možemo zaključiti da je najveća količina izvoza bila 2011.godine 55909 tona, dok je najmanja količina izvoza bila 2002.godine 6869 tona.

Također možemo zaključiti da vrijednost izvoza iz godine u godinu varira, od 2002. do 2004. bilježimo porast količine izvoza, zatim opada do 2008.godine, te nakon toga opet raste te se u 2010.opet smanjuje te u 2011.godini bilježimo rast.

Najveća vrijednost izvoza bila 2011.godine 27 658 000 \$, dok je najmanja bila 2002.godine 1 681 000 \$. Također možemo zaključiti da vrijednost izvoza iz godine u godinu varira, od 2002. do 2004. bilježimo porast količine izvoza, zatim opada do 2008.godine, te nakon toga opet raste te se u 2010.opet smanjuje te u 2011.godini bilježimo rast kao i kod količine izvoza.

5. CARINE ZA SUNCOKRET

Tarifna oznaka za suncokret je 1206 00. Osnovna stopa carine za sjetvu- slobodno, ostali:
- oljušteno; u sivobijeloj oljuštenoj ljusci – slobodno,

- ostalo – slobodno.

Za zemlje Europske Unije nema carina. Za zemlje EFTE (Island, Norvešku, Švicarsku i Lihtenštajn) nema carina. Za zemlje CEFTE (Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Makedonija, Moldova, Srbija, Kosovo) nema carina, uvoz je slobodan. Također za Tursku nema carina.

Tablica 10. Izvadak carinske tarife za suncokret prije ulaska RH u EU

Tarifna oznaka	Naziv	Jedinica mjere	Osnovna stopa carine	Snizene stope carine pri uvozu roba podrijetlom iz zemalja s kojima je Republika Hrvatska sklopila ugovor o povlaštenom trgovinskom režimu											
				EU	EFTA			CEFTA					Turska		
					Island	Norveška	Švicarska i Lihtenštajn	Albanija	Bosna i Hercegovina	Crna Gora	Makedonija	Moldova		Srbija	UNMIK/ Kosovo
1206 00	Suncokretovo sjeme, neovisno je li lomljeno ili ne:														
1206 00 10	- za sjetvu	kg	sl
	- ostalo:														
1206 00 91	- - oljušteno; u sivobijeloj prugastoj ljusci	kg	sl	Prilog 1
1206 00 99	- - ostalo	kg	sl	Prilog 1

Izvor: <http://narodne-novine.nn.hr/default.aspx>

5.1. Zajednička carinska tarifa EU

Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju (EU), od 1. srpnja 2013. u Republici Hrvatskoj se počela primjenjivati pravna stečevina EU-a u području carina, trgovinske i agrarne politike. Od dana pristupanja počela se primjenjivati i Zajednička carinska tarifa EU-a, uključujući sva njome utvrđena uvozna ili izvozna davanja.

Zakonska osnova za Zajedničku carinsku tarifu sadržana je u članku 20. Uredbe Vijeća (EEZ) 2913/92 o uspostavi Carinskog zakonika Zajednice. Prema navedenom članku, uvozne i izvozne carine baziraju se na Zajedničkoj carinskoj tarifi, koja se sastoji od kombinirane nomenklature (KN), bilo koje druge nomenklature koja se u potpunosti ili djelomično bazira na KN ili uvodi daljnju podjelu KN-a, stopa carine i drugih elementa davanja koje se primjenjuje na robu obuhvaćenu KN-om, preferencijalnih tarifnih mjera sadržanih u ugovorima koje je Zajednica sklopila s pojedinim zemljama ili grupama zemalja, preferencijalnih tarifnih mjera uvedenih jednostrano od Zajednice u odnosu na određene zemlje, grupe zemalja ili teritorije, autonomnih suspenzija kojima se snižavaju ili ukidaju carine za određenu robu, te drugih tarifnih mjera koje se temelje na zakonodavstvu Zajednice (na primjer, antidampinške i kompenzacijske carine, zaštitne carine, dodatne carine). U trgovini s trećim zemljama će se danom pristupanja početi primjenjivati i cijeli niz drugih mjera koje su dijelom pravne stečevine EU i odnose se u trgovini s trećim zemljama, a ne tiču se carinskih davanja (npr. zabrane i ograničenja uvoza/izvoza).

Oznaka kombinirane nomenklature je jednaka kao i tarifna oznaka prije ulaska u EU. Ugovorna stopa carine za suncokretovo sjeme za sjetvu i za ostalo sjeme je slobodna. Ulje od sjemena suncokreta, šafranike ili pamuka te njihove frakcije, neovisno jesu li rafinirani ili ne, ali kemijski nemodificirani: za tehničku ili industrijsku uporabu, osim za proizvodnju prehrambenih proizvoda za prehranu ljudi iznosi 3,2%, a za ulje od sjemena suncokreta iznosi 6,4 %.

Tablica 11. Kombinirana nomenklatura za suncokret

Oznaka KN	Naziv	Ugovorna stopa carine (%)
1206 00	Suncokretovo sjeme, neovisno je li lomljeno ili ne:	
1206 00 10	- za sjetvu	Slobodno
	ostalo:	
1206 00 91	- oljušteno; u sivobijeloj prugastoj ljusci	Slobodno
1206 00 99	- ostalo	Slobodno
1512	Ulje od sjemena suncokreta, šafranike ili pamuka te njihove frakcije, neovisno jesu li rafinirani ili ne, ali kemijski nemodificirani: ulje od sjemena suncokreta ili šafranike te njihove frakcije:	
1512 11	- sirovo ulje:	
1512 11 10	- za tehničku ili industrijsku uporabu, osim za proizvodnju prehrambenih proizvoda za prehranu ljudi	3,2
	- ostalo	
1512 11 91	- ulje od sjemena suncokreta	6,4

Izvor: file:///C:/Users/noname/Downloads/Kombinirana_nomenklatura_za_2014_godinu.pdf

6. ZAKLJUČAK

Proizvodnja suncokreta i suncokretovog ulja ima velik potencijal u Hrvatskoj, a naša tla su idealna za proizvodnju suncokreta te posjedujemo velike kapacitete za preradu, a koji se sve više šire i poboljšavaju. Dakako, postoji i mogućnost izvoza suncokretovog ulja kao gotovog proizvoda, a ne prodaja samog suncokreta kao sirovine.

U svijetu suncokret je jedna od četiri najznačajnije uljarice što govore i zasijane površine od preko 25 milijuna hektara, sa tendencijom daljnjeg povećanja. Suncokret potječe iz Amerike (Meksiko, Peru). Najprije je uzgajan kao ukrasna biljka, sjeme je korišteno za prehranu ptica, a ljudi su jeli jezgru iz sjemena. 1840. godine je prvi puta dobiveno ulje iz suncokreta.

Zvijezda d.d. je najveći proizvođač jestivih ulja i jedini proizvođač margarina i majoneza te delikatesnih proizvoda na bazi majoneze u Republici Hrvatskoj. Oni proizvode rafinirano ulje koje se najviše koristi za kuhanje, pečenje, prženje, kao i za pripremu svih vrsta hladnih jela, a glavna je sirovina u proizvodnji majoneza i margarina. Suncokret se uzgaja u svijetu uglavnom kao uljna kultura. Prema Faostat podacima u svijetu se uzgaja na 23,7 milijuna hektara. Najveće površine pod ovom kulturom nalaze se u Ruskoj Federaciji, zatim Ukrajini, Argentini i Indiji (Slika 1.). Prosječan prinos sjemena u svijetu iznosi 1,33 t/ha, a u Europi 1,40 t/ha.

Prema podacima desetogodišnjeg razdoblja od 2003. do 2012. godine u Republici Hrvatskoj se proizvodi prosječno 79169.5 tona suncokreta godišnje. Prosječan prinos sjemena iznosi 2,31 do 3,10 t/ha. Prema posljednjim podacima Hrvatska je 2011. godine izvezla 55909 tona suncokreta, a uvezla 763 tone. Osnovna carinska stopa za suncokretovo sjeme nakon ulaska Hrvatske u Eu ostala je slobodna.

U Hrvatskoj je, prema zasijanim površinama koje variraju od 20 615 do 49 769 ha, suncokret najvažnija industrijska kultura. Suncokret se uglavnom uzgaja u istočnoj Slavoniji i Baranji gdje postoje povoljni ekološki uvjeti za stabilnu proizvodnju i visoke prinose.

7. POPIS LITERATURE

1. Grahovac P.: Razvitak poljoprivrede u Hrvatskoj; Zagreb, 2000.
2. Gadžo D. : Industrijsko bilje, 2011.
3. Gagro M.: Industrijsko i krmno bilje; Hrvatsko agronomsko društvo, 1998.
4. Pospišil Milan: Ratarstvo, 2013.
5. http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/ljetopis/2012/sljh2012.pdf
6. <http://faostat.fao.org/site/666/default.aspx>
7. <http://narodne-novine.nn.hr/default.aspx>
8. <http://www.carina.hr/EU/CarinaUEU.aspx?i=1>
9. http://pinova.hr/hr_HR/baza-znanja/ratarstvo/ratarske-kulture/suncokret/rentabilnost-proizvodnje-suncokreta
10. http://www.gospodarski.hr/Publication/2012/5/isplativost-proizvodnje-suncokreta-u-2012/7598#.U3EJfI_vfI
11. <http://www.mps.hr/default.aspx?id=9567>

8. SAŽETAK

U ovom radu istraženi su čimbenici vanjskotrgovinske razmjene suncokreta u Republici Hrvatskoj. Republika Hrvatska prema prinosima i cijenama ne zaostaje puno od ostalih europskih zemalja, vrijednost izvoza je veća od vrijednosti uvoza što znači da se proizvede dovoljna količina suncokreta. Najveći proizvođači suncokreta su Ruska Federacija, Ukrajina, Argentina i Kina. Prema podacima desetogodišnjeg razdoblja od 2003. do 2012. godine u Republici Hrvatskoj se proizvodi prosječno 79169.5 tona suncokreta godišnje. Prosječan prinos sjemena iznosi 2,31 do 3,10 t/ha. Prema posljednjim podacima Hrvatska je 2011. godine izvezla 55 909 tona suncokreta, a uvezla 763 tone. Proizvodnju suncokreta u RH potrebno je i nadalje poticati i usavršavati kako bi se povećala kvantiteta i kakvoća suncokreta, što bi rezultiralo zadovoljavanjem vlastitih potreba i smanjenjem uvoza.

Ključne riječi: suncokret, vanjskotrgovinska razmjena, prinos

9. SUMARRY

This thesis explored the factors of sunflower foreign trade in Croatia. The Republic of Croatia is not far behind a lot of other European countries regarding the yields and prices and the value of export is greater than the value of import, which means that Croatia produces sufficient quantities of sunflower. The largest producers of sunflower are the Russian Federation, Ukraine, Argentina and China. According to the data from the ten-year period from 2003 to 2012, Croatia produced an average of 79169.5 tons of sunflower annually. The average seed yield is 2.31 to 3.10 t / ha. According to recent data, in 2011 Croatia exported 55,909 tonnes and imported 763 tonnes of sunflower. Sunflower production in Croatia needs to be encouraged and improved in order to increase the quantity and quality of sunflower, which would result in satisfying domestic needs and reducing imports.

Keywords: sunflower, foreignexchange, yield

10.POPIS TABLICA

Tablica 1. 20 najznačajnijih proizvedenih proizvoda u RH u 2012.godini.....	4
Tablica 2. 10 najznačajnijih proizvoda za izvoz 2011. godine.....	13
Tablica 3. Zasađene površine suncokreta u RH 2003.-2012.godine.....	14
Tablica 4. Prinosi suncokreta u RH 2003.-2012.godine.....	15
Tablica 5. Zasađene površine u Bosni i Hercegovini 2003.-2012.....	19
Tablica 6. Prinos suncokreta u Bosni i Hercegovini od 2003.2013.godine.....	20
Tablica 7. Cijene suncokreta u RH 2002.-2011.godine.....	22
Tablica 8. Količina i vrijednost uvoza suncokreta 2002.-2011.godine.....	23
Tablica 9. Količina i vrijednost izvoza suncokreta 2002.-2011.godine.....	24
Tablica 10. Izvadak carinske tarife za suncokret prije ulaska RH u EU.....	25
Tablica 11. Kombinirana nomenklatura za suncokret.....	27

11.POPIS SLIKA

Slika 1. Suncokret.....	1
Slika 2. Sjemenke suncokreta.....	2
Slika 3. Suncokret.....	3
Slika 4. Pekarski proizvodi od suncokreta.....	4
Slika 5. Suncokretovo ulje.....	5
Slika 6. Proizvodnja suncokreta u Svijetu 2003.-2012. godine.....	17

12.POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Poljoprivredna površina po kategorijama korištenja u 2012.godini.....	7
Grafikon 2. Ukupno zasijane površine u 2012.godini.....	8
Grafikon 3. Vanjskotrgovinska razmjena poljoprivredno-prehrambenih proizvoda Republike Hrvatske od 2008. do 2012. godine Republike Hrvatske u 2012. godini.....	9
Grafikon 4. Najznačajnija izvozna tržišta poljoprivredno-prehrambenih proizvoda Republike Hrvatske u 2012. godini.....	10
Grafikon 5. Najvažnija uvozna tržišta Republike Hrvatske poljoprivredno-prehrambenim proizvodima u 2012. Godini.....	11
Grafikon 6. Proizvodnja suncokreta u Hrvatskoj od 2002. do 2012.godine.....	16
Grafikon 7. 5 najvećih proizvođača suncokreta u Svijetu.....	18
Grafikon 8. Prinosi suncokreta u Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj od 2003.-2012.godine.....	21

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA**Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera****Poljoprivredni fakultet u Osijeku Diplomski rad****Sveučilišni diplomski studij, smjer Agroekonomika****Vanjskotrgovinska razmjena i konkurentnost proizvodnje suncokreta****Ivana Grgić**

Sažetak: U ovom radu istraženi su čimbenici vanjskotrgovinske razmjene suncokreta u Republici Hrvatskoj. Republika Hrvatska prema prinosima i cijenama ne zaostaje puno od ostalih europskih zemalja, vrijednost izvoza je veća od vrijednosti uvoza što znači da se proizvede dovoljna količina suncokreta. Najveći proizvođači suncokreta su Ruska Federacija, Ukrajina, Argentina i Kina. Prema podacima desetogodišnjeg razdoblja od 2003. do 2012. godine u Republici Hrvatskoj se proizvodi prosječno 79169.5 tona suncokreta godišnje. Prosječan prinos sjemena iznosi 2,31 do 3,10 t/ha. Prema posljednjim podacima Hrvatska je 2011. godine izvezla 55 909 tona suncokreta, a uvezla 763 tone. Proizvodnju suncokreta u RH potrebno je i nadalje poticati i usavršavati kako bi se povećala kvaliteta i kakvoća suncokreta, što bi rezultiralo zadovoljavanjem vlastitih potreba i smanjenjem uvoza.

Rad je izrađen pri: Poljoprivredni fakultet u Osijeku**Mentor:** izv. prof. dr. Ružica Lončarić**Broj stranica:** 34**Broj grafikona i slika:** 14**Broj tablica:** 11**Broj literaturnih navoda:** 11**Broj priloga:** 0**Jezik izvornika:** hrvatski**Ključne riječi:** suncokret, vanjskotrgovinska razmjena, prinos**Datum obrane:****Stručno povjerenstvo za obranu:**

1. Doc. dr. sc. Tihana Sudarić, predsjednik
2. Izv.prof.dr. Ružica Lončarić, mentor
3. Doc.dr.sc. Igor Kralik, član

Rad je pohranjen u: Knjižnica Poljoprivrednog fakulteta u Osijeku, Sveučilištu u Osijeku, Kralja Petra Svačića 1d.

BASIC DOCUMENTATION CARD

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
Faculty of Agriculture
University Graduate Studies,

Graduate thesis

Foreign-trade exchange and competitiveness of sunflower production

Ivana Grgić

Abstract: This thesis explored the factors of sunflower foreign trade in Croatia. The Republic of Croatia is not far behind a lot of other European countries regarding the yields and prices and the value of export is greater than the value of import, which means that Croatia produces sufficient quantities of sunflower. The largest producers of sunflower are the Russian Federation, Ukraine, Argentina and China. According to the data from the ten-year period from 2003 to 2012, Croatia produced an average of 79169.5 tons of sunflower annually. The average seed yield is 2.31 to 3.10 t / ha. According to recent data, in 2011 Croatia exported 55,909 tonnes and imported 763 tonnes of sunflower. Sunflower production in Croatia needs to be encouraged and improved in order to increase the quantity and quality of sunflower, which would result in satisfying domestic needs and reducing imports.

Thesis performed at: Faculty of Agriculture in Osijek

Mentor:

Number of pages: 34

Number of figures: 14

Number of tables: 11

Number of references: 11

Number of appendices: 0

Original in: Croatian

Keywords: sunflower, foreign exchange, yield

Thesis defended on date:

Reviewers:

1. Doc. dr. sc. Tihana Sudarić, president
2. Izv.prof.dr. Ružica Lončarić, mentor
3. Doc.dr.sc. Igor Kralik, member

Thesis deposited at: Library, Faculty of Agriculture in Osijek, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Kralja Petra Svačića 1d.